

kratkočasnici se je sklenilo, naj govor naš bode tak, kakor je pisanje. Smeha je bilo popokati, ko je en govornik za drugim (bilo jih je 12 poslancev iz mnogih okrajev) vstajal in trdil, da narečje njegovega kraja je najlepše in si je to dokazati prizadeval v krajšem ali daljšem govoru. Parlamenta predsednik je prav izurjeno vodil debato, dokler ni večine dosegel za gori omenjeno pravilo. Res posebno radovanje je izbudila ta kratkočasnica, ki pa ni čisto brez dobrega nauka, namreč tega (o katerem se je v „Novicah“ že mnogo govorilo, pa se bo še), da v očitnih govorih zborov je treba narečju svojega kota slovó dati in govoriti čisto slovensčino, kakor se piše. — Današnja besedo je pa še posebno poslavil gospod A. Lombardi z svojo izvrstno umetnostjo na klaviru. Tri reči je igral tako mojstersko, da je bilo vse zamaknjeno, ko je glasovir pod njegovimi rokami ali kot slavček ljubko pél ali kot vihár vršel. Vse je bilo še mlademu mojstru hvaležno za prekrasni dar njegove umetnosti. — Gosp. prof. Nedvedu pa gré spet preserčna hvala za izvrstno vodstvo muzičnega dela današnje „besede“. — Po „besedi“ je veliko družbenikov v čitavnici večerjalo in prav dobre volje bilo, ki jo je povikšal še pozdrav iz čitavnice reške.

— V nedeljo dopoldne je bil konecletni občni zbor čitavnice. Gospod predsednik ga je začel s kratkim govorom, v katerem je razložil poglavitno današnje opravilo, to je, novo volitev čitavničnega odbora. Po kratkem naznanilu gosp. tajnika, kaj je dovršilo društvo v preteklih dveh mesecih, je razglasil gosp. dnarničar dosedanje dohodke in stroške družtvine; dohodki so znesli 2044 gold. 68 kr., stroški pa s tem vred, kar se je za triletno najemščino stanovališča plačalo, 1388 gold. 82 kr., tedaj je gotovine še ostalo 655 gold. 86 kr. Volitve so tako iztekale, da je prejšnji odbor ostal razun tega, da po odhodu gospod prof. Macun-a stopi za tajnika v odbor gosp. J. Praprotnik, učnik mestne ljudske šole in vrednik „Šolsk. Tovarša“, in namesto izstopivših dveh odbornikov sta izvoljena bila gosp. dr. Vončina, profesor bogoslovja, in pa gosp. Mir. Vilhar, grajšak. — Z velikim veseljem je sprejel zbor naznanilo, da naš po celi deželi visokospoštovani gospod Fid. Terpinc so darovali čitavnici 100 gold.

— Družba na strelišču je tudi v nedeljo volila predsednika in odbornike. Kakor v čitavnici je bil tudi na strelišču izvoljen predsednik mestni župan gosp. M. Ambrož, čeravno je tu nasprotna stranka se zlo napenjala zoper njega.

— Teta „Triesterca“ ne dá mirú; vidi se na nji, da nektera stara baba je res od zlodja. Ker nam je „Triestčno“ rovanje že gnjusoba, smo sklenili molčati na vse nje laži; sedaj pa huska, da ji na nje poslednje napadenič odgovorili nismo, ergo: ne moremo nič odgovoriti! Ker mi nikoli ne „Triesterce“, ne „Tagespošte“ ne „Presse“ ne beremo kakor samo takrat, ko nam kateri prijatelj pové, da kaj zoper „Novice“ v njih stoji, tudi ne vemo, kaj „Triest.“ vsaki dan bljuje. Če pa morebiti dopisun ljubljanski misli, da smo mu na tisto, kar so nam pravili, da je unidan bljuvala teta teržaška, odgovor dolžni ostali, namreč da ne Blaznik, ampak kmetijska družba je lastnica „Novic“, ponavljamo to, kar smo staremu grešniku že pred 10 leti v „Novicah“ očitno rekli, da kmetijska družba ni bila nikoli lastnica „Novic“, ampak gosp. Blaznik je bil izprva lastnik in je še zdaj, ker vsak pameten človek vé, kaj se pravi „Verleger“, kakor stoji zapisano v odpisu tadanjega c. k. deželnega poglavarja od 20. febr. 1843 pod števil. 249, ki ga hranuje kmetijska družba v svojih aktih. Blaznik je leta 1841 pod oblastjo Metternihovo za izdajanje slovenskega časnika prosil, pa to se je še le leta 1843 dovolilo, ko je kmetijska družba se za-nj potegnila in je celó rajnki nadvojvoda Janez njeno prošnjo podpiral. In rešena je bila ta zadeva proti temu, da je kmetijska družba mogla takrat vikši c. k. policijski oblasti vrednika

imenovati. Gosp. Blaznik je bil v tadanjih okoljščinah vesel, da je družba to reč v roko vzela, ktero je le tako dolgo obdržala, dokler ni bilo treba kavcije vložiti. V kavcijo in sploh v stroške dnarne se kmetijska družba ni nikdar spušala in lastnik (Verleger) je odtistihmal vzel vse v svojo last po svoji založniški pravici. Leta 1848 bi bil mogel kakor vsak drug tudi Blaznik 5 ali 10 „Novic“ tiskati začetki kakor je res začel tudi „Slovenijo“, pozneje „Ljubljanski časnik“, kakor drugi „Vedeža“, „Prav. Slovenca“ v Ljubljani, in še celó v Novem mestu in Celji so se začeli časniki. Le neumnost tedaj starega grešnika zagovarja, ako je spet začel bloditi o piškavi reči. Le tudi neumnost starega grešnika zagovarja, ako ne vé, kaj so „Novice“ zadnje leta v dokladah izdale noter do „občne povestnice“. Le neumnost res starega grešnika zagovarja, ako ne vé, da „Novice“ tudi od začetka niso bile vkljenjene v samo kmetijske in obertnijske poduke. Le neumnost starega grešnika ne vé, da že leta 1844 pod cenzuro Metternihovo nam je bilo dovoljeno natisniti veličastno pesem „Slovenija“ Koseskega, ktero, če bi jo danes natisnili, bi denuncijanti ljubljanski upili „o waj geschrien“. Le neumnost starega grešnika ne vé, da „Novice“ niso nikdar premenile svojega značaja, ampak da so vseh 19 let ravno tisto pot šle, in da jih je teta „Triest.“ še predlanskim tolikrat „als ein wahrhaft ausgezeichnetes Blatt“ hvalila; pa kaj morejo „Novice“ zato, ako ne morejo vsakega za mestnega odbornika ali deželnega poslanca narediti! — To smo bili prisiljeni zastran lastninske pravice „Novic“ odgovoriti, pa ne staremu grešniku, o katerem vemo, da se nikdar ne bo spokoril, ampak le tistim, kateri teto teržasko beró, pa ne vejo, pri čem da so. Tudi čez „Zgod. Danico“ se je hudobno spravil stari grešnik; le čakaj „Šolski Tovarš“, tudi Tebe bo še vzel v klešče, — zakaj tudi Ti terjaš za slovenske šole narodove pravice; naš stari grešnik pa ne priznava novega časa in kar nam je ž njim zagotovljenega!

— Kakor slišimo, misli naš mestni gosp. župan prisilno beračunstvo po mestu odpraviti in mestjane rešiti prisilnih domačih in unanjih beračev, katerih se je toliko narastlo, da se ptuji ljudje, ki tega niso vajeni, ne morejo prečuditi. Mestjani bojo gosp. županu hvaležni, ako jih rešite nadloge, in vsak bo rad bogajme dal v dotično ubožno kaso, da bojo hišne duri saj enmalo mirú imele.

— Gosp. Gr. Krekove „Poezije“ so ravnokar v lični podobi prišle v Blaznikovi tiskarnici na svetlo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Za prevdarek dnarnih ministerskih predlogov od zbornice poslancev izvoljeni odbor se bo razdelil na 4 kampe: eden bo v pretres vzel stroške državne, drugi dohodke, tretji državni dolg, četrti valuto (veljavo avstr. dnarja). O teh sejah se bojo pisali kratki protokoli brez stenografov.

— Njih Velič. cesar pride 13. ali 14. jan. iz Benetk spet nazaj na Dunaj.

— Mnogo se govori o premembah ministerstva, pa gotovega se nič ne vé.

Hrvaško. Iz Zagreba. Odbor narodnega kazališča (gledišča) je razpisal za leto 1862 3 darila: eno z 300 fl. za najboljšo izvirno dramo, drugo z 200 fl. za najboljšo izvirno veselo igro, tretjo z 160 fl. za najboljši prevod kakošne drame ali vesele igre. Do konca maja 1862 morajo dela gotove biti.

— Iz Reke — naznanja „Gosp. List“, da gledé na silno potrebo ljudskega nauka in omike, so ustanovili nedavno društvo za razširjevanje ljudskih bukev v reški županii in pravila že predložili visokemu namestništvu, da jih potrdi. Glavna je stvar, da se obdarujejo s knjigami deca (otroci), ki se najbolje obnašajo v šoli in v keršanskem nauku; ako bo mogoče, se bojo obdarovali tudi od-

rastli. Utemeljitelji društva plačajo berž 10 gold., drugi se zavežejo, da bojo prilagali vsako leto 50 kr. Večidel vse občine (soseske) so se vpisale za utemeljitelce, tako, da imamo že nad 500 gold. glavnice (kapitala). Kadar bojo pravila potrjene, jih bomo razglasili. Dobro bi bilo, da bi se tako posnemala ta stvar tudi drugod in se narod ob kratkem oskrbel s koristnimi knjigami.

Česko. Iz Prage. C. k. ministerstvo je dovolilo napraviti loterije v dar Havličkove hčerke. „Narod. Listy“ razjasnujejo to dovoljenje s tem, da, ker se loterije ne napravljajo za privatne osebe, je ministerstvo dovolilo to loterijo le zatega voljo, ker je ž njo tudi sklenjena milodarnica za uboge česke pisatelje.

Ogersko. Vse uradnike, ki so poprej bili na Ogerskem, je vlada razvrstila v 3 vrste; eni so taki, ki so pripravni spet služiti in so le začasno brez službe (disponibel); tem se je tudi za leto 1862 zagotovila plača, ako bi se primerilo, da bi v tem času še ne stopili v službo; — drugi so taki, ki stopijo v pokojni stan in prejmejo penzijo, — tretji pa, ki so bili z nekolikšnim zneskom čisto odpravljeni.

Galicija. Cesarski ukaz od 19. nov. p. l. razdeljuje Galicijo v dvojno administrativno okrajno: poljsko in rusinsko; deželno poglavarstvo za uno (zahodno) bo v Krakovi, za to (izhodno) pa v Lvovu. Po takem pravi „Ost und West“ bojo Rusini v Galiciji svojo politično veljavo zadobili in Poljaki in Rusini se bojo pred porazumeli kakor z vsemi slovstvenimi prizadevanji. „19. novembra 1861 jim more tedaj res biti naroden praznik.“ — Ali bojo pa s tem Poljaki zadovoljni?

Beneško. Ni čuda, da iz družih avstrijskih dežel zginujejo novi krajecarji (soldi) in se stekajo pri nas in na Laškem, ker imajo tukaj popolnoma veljavo centezimov; za 100 soldov se dobi 1 gold. srebra. V takih okoljščinah nobena prepoved nič ne pomaga.

Laško. Ministerstvo turinsko je v hudi zadregi. Riccasoli se čedalje bolj nesposobnega kaže; grof Ponza di St. Martino pa noče drugač sprejeti ministerstva, ako se mu ne zagotovi, da najmanj za 3 leta se opusti vsa priprava za vojsko na suhem in na morji, in da se rimske in benečanske zadeve odložé za sedanjí čas.

Prusko. Iz pastirskega lista, ki ga je škof poznanski (Pozen) Przyłuski svoji duhovščini 6. dan p. m. razposlal, povzamemo važniši zapopadek, ki se tako glasi in kaže po škofovih besedah, da tudi duhovna dolžnost je skrb za domovino: „Ker so volitve za berlinski deželni zbor pred durmi, povzdignemo svoj glas, da Vas opominjamo dolžnosti Vaših o tej zadevi. Težavni časi so, v katerih živimo, in težavne so dolžnosti, ki jih imamo spolniti. Zato je treba vestno prevdariti vse, kar blagor cerkve, blagor države cele in še posebno domovine naše poznanske od nas terja. Nakladamo Vam tedaj dolžnost, da se po nobenih posvetnih razlogih ne daste preplašiti, da bi se ne vdeležvali važnih zadev, v ktere nam je državna ustava pot odprla. Ne, da bi se kdo odtegnil od volitev, ali da bi nečimern bil pri tem. Vest nas veže vse državljane, da se jih udeležimo. Volite možé, ki so udani sveti cerkvi, nje pravice zagovarjajo in branijo sv. očeta. Kakor pa moramo ubogati besede Izveličarjeve: „dajte cesarju, kar cesarju gré“ in se ravnati po nauku sv. Pavla, da moramo spoštovati predstavljeno gosposko, tako pa tudi moramo v zvestem spominu imeti srčno ljubezen do starodavne svoje narodnosti in poganjati se za svoj jezik, svoje šege in zgodovinske sporočila. Toliko bolj Vas pa moramo tega opominjati, ker se od druge strani čujejo nasprotni glasovi, kateri ne razločujejo, kaj je pravo in pošteno, kaj pa je pregrešno in napačno, ter so celó tako hudobni, da ljubezen do naroda črtijo kot ajdovsko občutje! Kadar greste tedaj k volitvam, ne pozabite zapovedi kristjanske ljubezni.

Bodite složni, jasni in zmerni. Ogibajte se neslogi, kajti vsako proti sebi razdvojeno kraljestvo je razrušeno, in vsako mesto in vsaka hiša, ki je razdeljena proti sebi, ne more obstati.“ (Matevž XII. 25.)

— Deželni zbor je sklican na 14. januarja. Ustavno življenje je pri nas tako mlačno, da ne vemo, ali smo krop ali voda.

Rusovsko-Poljsko. Iz Varšave piše „Čas“, da je deželno poglavarstvo ukazalo vsem fajmoštrom, naj odprejo spet že dolgo zaprte cerkve, pa nobeden noče ta ukaz ubogati.

Srbska Vojvodina. Iz Karlove 20. dec. Pogreb patrijarha Rajačića je bil slovesno znamenje, kako visoko spoštovan je bil ranjki vladika po celi deželi. Govor škofa Maširovića se je globoko vtisnil v srca vseh pričujočih zlasti pri tistih besedah, ko je govornik opomnil stanovitnost rajnega patrijarha v brambi narodnih pravic.

Iz Moldave in Vlahije. Iz Bukurešta 23. dec. Mesto je razsvetljeno; knez razglašá edinstvo (unijo) knezij; skupščina je v Bukurešt poklicana 24. januarja. Zbornica je enoglasno glasovala za zahvalnico.

Pozivi na naročbo.

„Pozor“.

Pozor. Ovaj je politički list i za kratko vrijeme ste kao takovo ime u Jugoslavenstvu, da mu ne treba osobite preporuke. Budući neodvisan mogao je bez obzira zastupati interese hrvatskoga naroda i prava trojedne kraljevine. Uz to mu je varda bila zadaća i negledeć kojekakvih protivstinah, nastojati oko porazumljenja bratinskih plemenah na slavenskom jugu; jer mu je uredništvo osvjedočeno bilo, da je samo slogom srodnih živaljah moguće odoljeti navalom tudjinstva.

Predplatnina na pol godine poštom 9 gold., na četvrt godine 4 for. 50 novc. Predplatnina ima se u frankanih pismih odpraviti na odpravništvo „Pozora“ u Zagrebu u grčkom sjemeništu.

ВИДОВ ДАН,

политичне србске новине у Београду, издае и уређуе Милошъ Поповићъ.

„Видов Дан“ излази три пута преко недељъ, Уторникомъ, Четврткомъ и Суботомъ на вече, на великомъ табаку као што су обично журнали европски, и стае у Аустрији: На годину 14 фор., на по године 7 фор., на четвртъ године 3 фор. 50 нов., на месецъ дана 1 фор. 17 нов. рачунајући све у банкнотама, а съ примедбомъ, да штемпларину мораю доплаћивати сами уписници.

NB. Наручбине примаю и све ц. кр. поште; али на поштама мораю се полагати цванцике и цена е далеко већа. Безъ новаца не прима се никаква наручбина, а новци се шилю у наплаћенимъ писмима Администацији „ВИДОВА ДАНА“ у Београду.

Žitna cena

v Ljubljani 30. decembra 1861.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 6 fl. 54. — banaške 6 fl. 54. — turšice 4 fl. 54. — sorsice 5 fl. 10. — rež 4 fl. 50. — ječmena 3 fl. 87. — prosa 4 fl. 15. — ajde 3 fl. 90. — oves 2 fl. 10.

Kursi na Dunaji 30. decembra.

5% metaliki 66 fl. 10 kr. Ažijo srebra 40 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 81 fl. 50 kr. Cekini 6 fl. 69 kr.